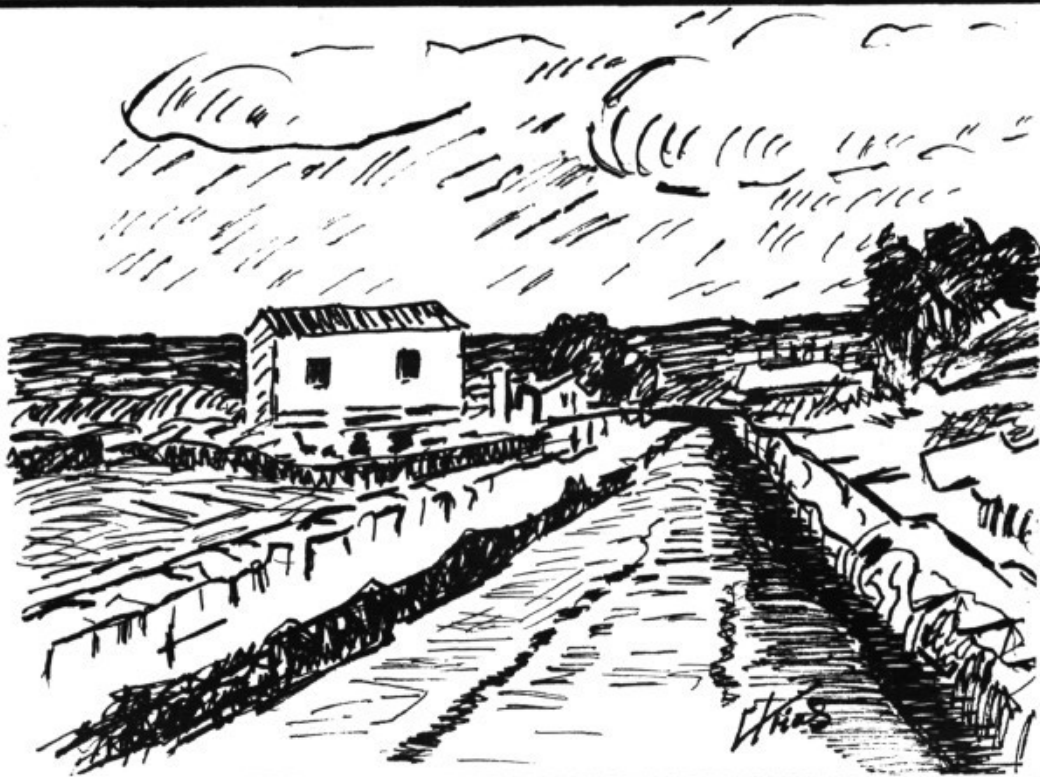
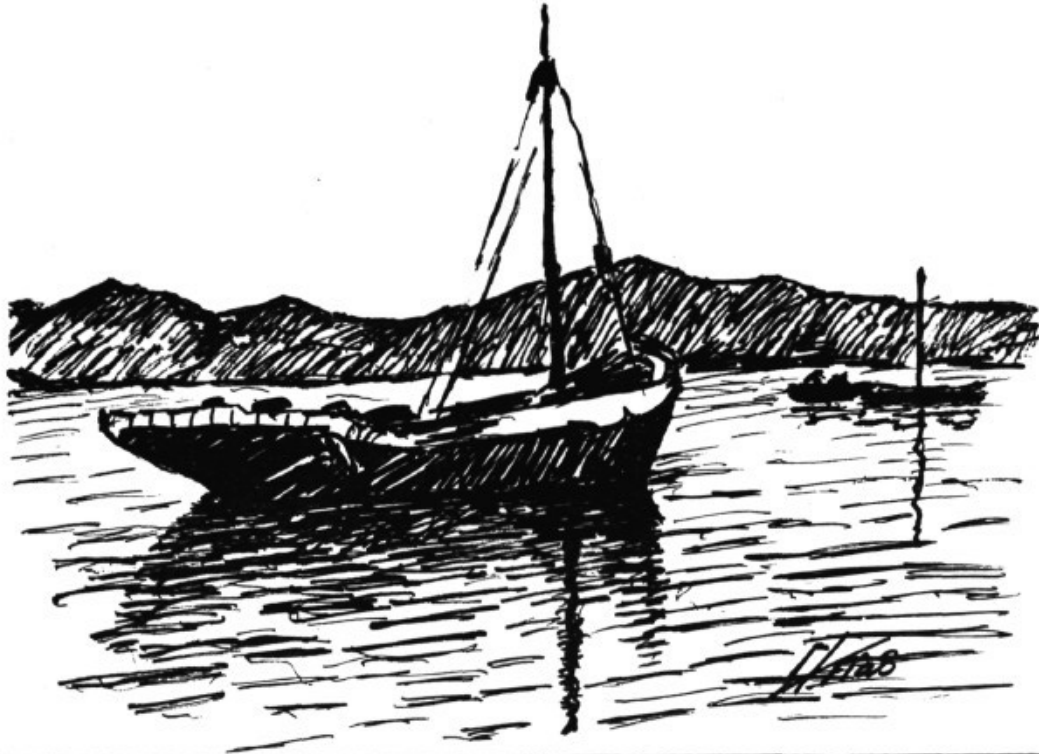

REPORTULA

Informatiu Cultural de Marratxi,   nim. 52

S E T E M B R E 1 9 8 6

MOTS

avenguts

Avui volem saludar
des d'aquí en Pere Gil
perquè ha perdut es fil
i no el pot arribar a trobar,
si li posam una mà
llavors dormirà tranquil.

No et parlarem des martell
ni d'en Martí Portolà,
està en sa seva mà
si te vol martellejar
o si te vol deixar anar
això va a compte d'ell
ningú pot sebre es cervell
d'un altre quins comptes fa.

Just te volem informar
i donar-te relació
d'aquella petició
que en es número anterior
tu vares notificar
per dir-te com se fundà
aquesta comissió.

No vulguis fer de valent
davant tal comissió
qui va ser es seu fundador
la va fundar en un moment
i quan tengui president
rebràs informació
si és poeta o glosador
i d'on li ve es nomenament.

No te'n riguis de s'escut
que vàrem inaugurar
Pere Gil, tu per glosar
no et mir de lo més sabut
permi t'haguera convengut
quan ho vares començar
ho haguesses deixat anar
i sa gent no se n'hagués rigut.

Jo ho deixaria anar
maldament te sapi greu
a baix de criteri meu
tu no serveis per glosar
ves i escriu català
i et podràs desofegar
que pareix que és més lo teu.
I parlant de català
te daré netes ses fites
moltes coses has escrites
que no saps interpretar
i llavors t'has d'exaltar
emperò ja les has dites
que de vegades imites
al qui no sap de què va.

Aquell vespre des glosat
que dia onze se fe
feres un fet de grosser
fugires tot exaltat
no ho fa un homo sensat
de pegar crits pes carrer
tothom deia: 'xaulo fer
que aquest loco s'ha escapat.

A Ca's Tord aquella gent
ningú t'ho va trobar bé
s'escàndol que vares fer
no el fa un homo decent
si tens es cap malament
al manco coneixement
quan vas per mig des carrer.

Ja me vaig a despedir
i escolta lo que te dic
t'ho diré tot amb un pic
per adelantar camf:
si ho comences a fer així
prest no tendràs cap amic.

COMISSIO PORTOLANA

De juny era dia nou
que en Biel s'examinà
d'un curset de català
que li donaren es brou

Si l'hagués fet en mallorquí
ell que és bon periodista
amb una mica de pista
crec que s'hagués fet lluir

Per devers Ca Ses Germanes
li quedà sa seva plaça
quan rebé sa carabassa
de sopar no en tengué ganes

Es una classe de mal
per un que es sent glosador
d'aquesta classe de dolor
no les cura Sant Marçal

Vols que te digui Pieres
si vols arribar a ser famós
ajuda en es glosadors
i du-los-te'n de dos en dos
a lluitar com a fieres

Per sa Ràdio Balear
només hi menaven es bons
això és embrutar es noms
i mai te faràs popular

Si te vols guanyar la glori'
i "hasta" sempre contractat
i que et robin s'amistat
doneu en mans d'en Vallori

Vallori, en es glosadors
les has d'estimar un poc més;
no les robis es doblers
i arribaràs a ser famós

Amb molts vols fer diferènci'
i avui això ja no es fa
tots mos hem de dar sa mà
si és que tenguis consciènci'

Si un és bo, s'altre és millor
o s'altre ho arribarà a ser
avui això no pot ser
hem d'ajudar a s'afició

ME VOLS DUR UN SIURELL ?

Ja que vas a Sant Marçal
me voldries dur un siurell?
En tenc un de lo més bell
que té forma de pardal.

El me vols deixar tocar
a veure si sona bé ?
De bon gust te'l deixaré
a veure si el saps sonar.

Ja ho diu en BERNADI HOMAR:
"SANT MARÇAL es fa estimar".

C R Ò N I C A

NOTICIES ESTIUENQUES DES PLA DE NA TESA

Podem dir sense dubtar-ho gens que Pòrtol és el poble de les olles i del fang. Però aquí baix, en es Pla de na Tesa, lo nostro és el ball i la música. Per un tres-i-no-res trempam les guitarres, mos posa les espardenyes, afinam la veu amb un poc de cassalla... i ja tenim es trull embastat.

Aquí ha aferrat fort això del ball popular, i a més, volem ésser com la gent de Sóller, que de tot en té dos; com ja sabeu tenim dues agrupacions folklòriques: Aires des Pla de Marratxí i Pla de na Tesa Canta i Balla. Bè, idò: parlar de vida social, de festes i de qualsevol acte públic en el nostre poble és parlar d'aquests dos grups de ball. Tant és així que d'ençà que començà l'estiu tot són notícies i activitats referents a ells.

I si encara anam més enfora, podem dir que ja a primers de juny començarem la bulla, perquè vengué el grup folklòric de Múrcia Virgen del Río a visitar-nos, convidat pel grup Aires des Pla de Marratxí. Em pens que era el primer dissabte de juny, ben prest hi va haver la plaça enramellada i la música sonà fins ben tard. Aquesta va ser la III Ballada Popular que organitza el grup esmentat.

En segon lloc, a primeries de juliol, el grup Pla de na Tesa Canta i Balla anà a Perpinyà convidat pel grup Esbart dels REis de Mallorca, grup pertanyent al Foment de la Sardana del Rosselló. Allà mostraren a la gent catalano-francesa els nostres balls, música i vestits populars si bé, hem de dir que no eren desconeguts d'aquell públic perquè així mateix també coneixien l'essència, encara que no alguns detalls importants, del folklore mallorquí. Es de destacar que el català va ser el lligam entre els dos grups i permeté la comunicació i la intercomprensió. Aquesta ha estat la primera sortida d'aquesta agrupació fora de Mallorca.

Més avantet tocà el torn a Aires des Pla, que anaren a Ciudad Real convidats pel grup de Manzanarres Manuel de Falla. En aquesta ciutat manxega mostraren el seu repertori de danses i de vestits típics mallorquins amb gran èxit.

I ara, més recentment, per la Mare de Déu d'agost, visità Mallorca i especialment es Pla de na Tesa l'agrupació folklòrica Agla de Montijo, Badajoz. Aquesta va ser una visita curta però suficient per demostrar amb la seva simpatia, la música i el ball, que la gent extremenya i d'aquells redols és bullosa i molt alegre.

Per acabar hem de passar revista a les nostres festes: i què pestes podem dir d'unes festes que, ni són festes ni ho seran mai si no canvia molt la cosa?

Lo cert és que en acostar-se el dia de Sant Bartomeu hi ha un grup de gent que fa tot quant pot per celebrar uns dies d'esplai i divertiment. Jo no vull donar culpes, ni rentar-me'n les mans, però això no pot ésser. Hi deu haver molta gent que se'n deu recordar, que en el Pla de na Tesa sempre havia fet goig anar-hi per les festes, bé, idò ara ni tan sols posen paperí, ni fan obra de teatre, per no haver-hi no hi havia ni gent a l'Ofici. Però com sempre el ball

Continua a la pàgina següent

4 DE FRESQUES

ES TRIEN LES TOMBES DEL NOU CEMENTIRI

Per part de l'Ajuntament, aquest passat mes d'agost, s'ha duit a terme a trametre a les persones interessades i que havien sol·licitat una tomba, unes cartes en les quals els explicaven que durant el mes d'agost i si continuaven interessats en comprar una tomba a l'ampliació del cementiri passassin per les oficines municipals per tal de triar les tombes d'acord amb el plànol de la 1ª fase. Les tombes més petites en aquesta primera fase eren de 15 m².

FESTES DEL PLA DE NA TESA

Del 16 al 24 d'agost el Pla de na Tesa ha celebrat les seves festes patronals. Unes festes que damunt el programa deixen molt que desitjar. Més que de festes, el programa pareix d'unes mini olimpíades, ja que durant els deu dies de festa hi hagué cinc partits de futbol, tres de basquet, una diada de pentanca i un torneig de ping-pong, sense comptar amb una marxa cicloturística, corregudes de joies i "jinkama". En l'aspecte cultural ni un sol acte, com no sigui l'actuació d'un grup irlandès que vengué al Pla de na Tesa aprofitant la seva actuació al Festival de Sóller. Per lo tant els organitzadors de les festes d'enguany han assimilat la dita romana "Pa i Circ" al "Pa i Futbol". Un zero en l'aspecte cultural.

CONCERT A SANT MARÇAL

El dilluns dia 11 d'agost organitzat per la Coral Murta de Ciutat, es va celebrar a l'església parroquial de Sant Marçal un concert de corals.

En primer lloc va actuar la capella de Música Bures de Castellbell i El Vilar, poble de la comarca catalana de El Bagès. Aquesta capella fou fundada l'any 1915 i foren 40 els cantaires que es desplaçaren a Mallorca per a aquesta actuació.

El concert constà de dues parts. La primera totalment interpretada per la coral catalana, que cantà les següents cançons: El Senyor Sant Jordi, Quan l'hora toca al cel, Si el món és ple de gebre, Asturiana, Donna Donna, Si un dia soc a terra, T'he mirat i La Filadora.

A la segona part varen actuar la coral Murta i la capella de Música Bures que interpretaren conjuntament Nocturnos de ventana amb poesia de Federico Garcia Lorca i música de Francesc Vila, acompanyades al piano per Josep Silvestre, component de la capella de Música Bures.

Ve de la pàgina anterior

popular solventà la papereta: només el divendres, dia 22 d'agost, la plaça s'omplí de gent. Aires des Pla de Marratxí organitzà la vetllada. Vengué a ballar un grup d'Irlanda que també participava a la mostra folklòrica de Sóller, el grup Jarrington Group, de Dublín. El seu ball és una mostra de tradicional i modern de totes les regions d'Irlanda. Els vestits tenen brodats i dibuixos antics de la cultura celta. Aquesta nit, juntament amb l'actuació de la banda municipal d'Algaida el diumenge horabaixa són les dues coses més remarcables de les festes. També s'ha de dir que participà molta gent a les corregudes de joies. De totes formes, la part més positiva ha estat el fet que, després de tres anys de redactar el programa en castellà, enguany s'ha tornat fer en català. Enhorabona per això, però vull comunicar que a molta gent no li arribà programa, i això no està gens bé.

COMENÇA LA LLIGA

Aquest mes de setembre comença una nova lliga de futbol i a l'igual que l'any passat són tres els equips que mos representen, un a primera regional, un a segona i l'altre a tercera regional. Per aquest primer mes els partits a jugar són els següents:

dia 7, Marratxí-Petra
14, Xilvar-Marratxí
21, Marratxí-Cafetín
28, Cala d'Or-Marratxí

14, Porreres Atc.- U.D. Pla de na Tesa
21, U.D. Pla de na Tesa-Santa Eugènia
28, Mariense-U.D. Pla de na Tesa
21, Esporles-Sp.Sant Marçal
28, Sp. Sant Marçal-Maganova

MORT ACCIDENTAL

El dimecres dia 27 d'agost va morir en accident de tràfic Caterina Crespi Ramis, de 37 anys. El divendres dia 29 li varen fer el funeral que va ésser una autèntica demostració de dol, ja que pràcticament hi acudí tot el poble. Des d'aquestes ratlles mos unim al condol de la seva família per la pèrdua de la seva tan estimada Catalina.

MIQUEL BOSCH I AUBA

En definitiva, crec que hi ha gent que ja està be farta de boleros i de ball de bot, però en es Pla de na Tesa, si no fos perquè hi ha dues agrupacions de ball que aguanten el poble amb la seva música alegria i bona voluntat, se podria dir que el poble està ben mort. Però d'això, ja en parlarem un altre dia, per aquesta vegada trob que ja n'hi ha prou.

JOANA Mª MATAS I ALOMAR

CRITICA

5(205)

MALLORQUINS O MADRIMALLORQUINES ?

Durant el mes d'agost solen jugar-se molts de partits de futbol de caire amistós. Un d'ells es va jugar al camp de Lluís Sitjar (no sé si escriure camp del Luis Sitjar, ja que aquesta va ser la sensació que em donà l'esmentat partit).

En primer lloc dir que el que jugava era el Reial Club Esportiu Mallorca que era l'equip local, l'altre el Real Madrid, equip de la capital de l'Estat. Lo que va succeir va ésser vergonyós i als mallorquins que de veritat estimam la nostra terra no hauria de caure la cara de vergonya: un espectacle com el que es va presenciar el dia 15 d'agost és totalment denigrant.

Què va passar? Idò lo únic que va passar és que l'equip visitant pareixia que era el Reial Mallorca, ja que foren molts els mallorquins que, amb banderes blanques, es dedicaren a animar i festejar els gols de l'equip peninsular. I lo greu del cas no és que s'animàs pel mal joc de l'equip mallorquí, sinó que els ànims i aplaudiments per a un equip que no era de les nostres illes els sortien del cor. Davant això cal demanar-se si hi ha dos tipus de mallorquins: aquells que tenen una cultura pròpia i una llengua distinta del castellà, i aquells que ho volen ser però resulten madrimallorquines, que xerren un castellà traduït i diuen amèn a tot lo que ve de Madrid.

Com a mallorquí vaig sentir vergonya en aquells moments de lo que feien altres mallorquins. I lo més greu del cas és que molts d'ells escriuen sovint damunt el diari en cartes al director, demanant la defensa de la nostra llengua i cultura, això sí EN CAS TELLA. Davant això només cal repetir la pregunta, els que van a veure el Mallorca són MALLORQUINS O MADRIMALLORQUINES ?

JOANET A L'ONSO

OFERTES LIMITADES A DIA I NIT, PER 5 ANYS CLUB

LLISTA D'ESPERA EN FASE D'ESTUDI

PREM., S.A.

Laurence de Warratxi (R)*

VOS OFEREIX:

NATIUS

ALT "STANDING"

Per a **SENYORES** **

SOLVENTS **

SORTIDES DE CAMP, VISITES A URBANITZACIONS ***

ACCEPTAM:

EI VISAX-MASTERCARD, EUROBOOKING, ACME, SA NOSTRA, ET.C., POLVORINS, CARNET PRENSA FORANA, GROLLERIAS,...

SERVICIS: OBRES DE CARITAT, NEVER DE NEVER, MÀXIM GLAMOUR, EL NÚMERO DE SA CATIFA CALIFA, 7 x 7, IL DECAMERONE, SIMULACRE DE NOCES TURQUES (3 ACTES), TXERNOBIL' NIGHT, SINEU'S ELECTRIC, PIO SEX, P. DE P. (MARXA ENRERA),...

* CONTROL MUNICIPAL, SUBVENCIONATS AL 2'33 %.

** NO VOLEM PROBLEMES FINANCERS NI VIRGUERIES SEXUALS.

*** NO ENS FEIM RESPONSABLES CAS DE XARXADES

BREUS

V CONCURS DE GLOSES

(Festes de Sant Miquel-- Calonge, 1986)

- 1.- TEMA: "Flora i Fauna de Mallorca". (Els glosats tendran relació amb els arbres o plantes, o animals de les nostres illes).
- 2.- Podran participar-hi tots els glosadors que ho desitgin, sense distinció d'edat ni sexe.
- 3.- L'extensió mínima serà de vuitanta versos escrits en la nostra llengua.
- 4.- Els glosats han de ser originals, no poden haver estat premiats a altres certàmens.
- 5.- Els glosats seran enviats a la Comissió de Festes de Calonge abans del dia 18 de Setembre.
- 6.- Els treballs es presentaran per duplicat i escrits a màquina.
- 7.- Els glosats aniran acompanyats d'un sobre que contengui nota amb el nom, llinatges, adreça i telèfon de l'autor. Els glosadors que vulguin conservar l'anonimat faran constar un lema que es repetirà damunt el sobre esmentat.
- 8.- El Jurat serà anomenat per la Comissió de Festes i el seu veredicté serà inapel·lable.

LABÚS, LA INA-GINACIÓ I LA LLIBERTAT SERAN SON NOCIUS PEL SISTEMA.

DES MOPU, CONSELLERIA D'OPORTUNISME TERRITORIAL, "RAID" AERI YANQUI PREVENTIU, (PERDONAU SI L'ESCRIT SURT UNA MICA, DEBUT A QUE ÉS UNA NOVA PROMOCIÓ, POTENCIADA PER S'AJUNTAMENT, PER TAL DE COORDINAR RUINA URBANÍSTICA I MONOCULTIU TURÍSTIC.)

9.- El veredicté del Jurat es farà públic en el decurs de les Festes de Sant Miquel, així com també l'entrega de premis.

10.- La participació en aquest concurs, presuposa l'acceptació d'aquestes bases.

PREMIS

- Primer premi: 10.000 ptes i objecte commemoratiu
 Segon premi: 5.000
 Segon premi (autors locals): 5.000 ptes i obj. com.

II SEMINARI D'INFORMACIÓ I ESTUDI

Tindrà lloc al Monestir de Lluc entre el 25 i el 28 de setembre, organitzat pel Grup Blanquerna. Al llarg de les diferents conferències es mesclen temes tan diferents com: cultura popular, institucions jurídiques, fet nacional, felicitat personal, Antoni Maura o guerra civil.

La matrícula i estança per a joves i estudiants és de 2.000 ptes. Inscripcions: O.C.B.

C A F È S O C I E T Y

PEP JUAN,
"avesat a guanyar"

En Pep Joan és un jove de la vila de Pòrtol. Té denou anys i és fadrí. Des dels sis anys corr en bicicleta. Ha participat a moltes carreres de ciclisme arreu de l'illa de Mallorca i de la Península. A moltes d'elles ha arribat el primer a la línia de meta... és un ciclista avesat a guanyar.

Explica'ns un poc com va començar la teva afició al ciclisme.

Tot va començar una mica quan al meu germà major li compraren una bicicleta per a que fes gimnàstica, ja que poc abans havia caigut accidentalment i el metge li va aconsellar la pràctica de la bicicleta. Aleshores jo també m'hi vaig aficionar i vaig començar a pedalejar...

En poc temps entre els amics es va anar formant un equip de corredors a Pòrtol; llavors es va ampliar a la resta de Marratxí i el que fèiem era participar a carreres que s'organitzaven als distints pobles en motiu de les festes populars...

A quins "clubs" has pertangut?

El primer club al que vaig pertànyer va ésser el que es formà a Marratxí amb el suport de "Ceràmiques Vidal", que va ésser un poc el que va agrupar tota la gent que corria a Marratxí; llavors es formà l'equip Marratxí-Limsa al qual vaig estar lligat un cert temps; posteriorment es va constituir el club ciclista Marratxí-Derbi, amb el suport de la casa comercial "Casa Capó". Més tard aquest equip es va desfer i vaig passar a córrer per lliure a les diferents proves que es feien. Per últim es va formar l'equip Molins de Vent, patrocinat per la firma Derbi i l'hotel Brasília, al qual estic ara mateix.

Quina és la teva especialitat damunt la bicicleta?

La meva gran arma és "l'esprinter". L'arribada a la meta, tant una "esprintada" llarga com curta és on puc demostrar del que som capaç...

Quines creus que són les teves virtuts com a ciclista per poder dur bé una carrera?

Jo crec que el saber estar en el grup davant d'una carrera, entre els cinc o sis primers és molt important, i jo procur estar-hi sempre. Crec que és una bona virtut, això. Ten en compte que a una carrera ciclista on l'estratègia dels diferents equips és el que compta de veres a l'hora de guanyar-la és molt important aleshores no fer el beneit, no desparar-se i col·laborar amb la resta de l'equip. El que de veres té importància és la victòria de l'equip, no la individual. I pel que fa a l'equip que formam a "Molins de vent" la veritat és que ens duim molt bé i hi ha una gran compenetració entre noltros.

Quina carrera recordes amb més emoció i alegria?

Indubtablement l'etapa que vaig guanyar el passat mes d'abril al "Cinturó Ciclista Internacional a Mallorca" per aficionats, era l'etapa reina de la volta i va ésser per a mi un gran triomf. Ho record amb molta emoció sobre tot...

I de la carrera que més mal record guardes?

Possiblement al mateix Cinturó Ciclista 86, record que era una etapa que plovia molt, d'una manera torrencial, feia molt de fred pels peus i tenfem les mans congelades, era molt difícil seguir endavant, ho vaig passar molt malament...

Què s'ha de menester per córrer en bicicleta i quina preparació s'ha de dur?

Per ésser corredor de bicicleta i poder competir

el primer que s'ha de fer és federar-se; és a dir, s'ha de treure una llicència de competició federada. Això consisteix en: un regoneixement metge, una foto recent, una sol·licitud (contracte) i un carnet que s'ha de renovar cada any.

Quant a dietes, per poder competir a gran altura és molt important saber-se cuidar el cos, es pot menjar qualsevol cosa, no abusar mai, evitar els aliments que tenen grasses, procurar menjar carn torrada i sobre tot en començar una carrera anar-hi havent digerit bé el que s'ha menjat.

Quant a la preparació física puc dir, per exemple, el que faig jo per mantenir-me en forma: agafar-m'ho en seriò el primer de tot, fer gimnàstica i córrer a peu per posar-me fort, llavors agafar la bicicleta i durant tot l'any no deixar-la. És molt important entrenar i tenir una constància, així i tot és difícil la bicicleta: és molt dur el ciclisme...

Pels que comencen, el ritme d'entrenament podria ésser d'uns quinze quilòmetres diaris, baixar a cinc per no fatigar-se, tornar-ne fer quinze, pujar a trenta, baixar a deu fins que el cos es posa fort i disposat a fer-ne cent; una mitja de cent diaris com faig jo entrenant fort.

Tenguem en compte que el ritme d'entrenament no s'agafa ràpidament sinó que es necessita molt de temps perquè el cos s'acostumi a la duresa de la carretera. La temporada sol durar a Mallorca uns deu mesos i comprèn des del mes de març fins l'octubre, més o manco. Llavors, durant l'hivern, per cuidar millor el cos faig gimnàstica atlètica, peses, corr a peu...

Muntanya o pla, què t'estimes més?

M'és igual. Depèn un poc del moment. Si estic ben preparat, en plena temporada o si és al principi... De tota manera si hagués de triar m'estim més el pla, però la muntanya no em fa gens de por, ja que procur sempre mantenir-me en els llocs davanters de la carrera i no em deixen...

Quines creus que són les principals carreres de les que es fan Mallorca?

Les que més importància tenen per a mi són les primeres de la temporada, ja que venen corredors de l'estranger a entrenar aquí i noltros podem competir amb ells i podem mesurar les nostres possibilitats de cara a la temporada que es presenta, sense oblidar, clar, el cinturó ciclista a Mallorca que és per a mi una prova molt interessant.

Has guanyat motes carreres a molts de pobles de Mallorca... tens moltes copes, medalles i trofeus varis... quin és el guardes amb més il·lusió?

La veritat és que per a mi no n'hi ha cap d'especial; tots els que tenc els vull per igual.

Quines perspectives de futur tens?

De moment seguiré corrent aquest any que ve. Llavors ja veuré què faig. Tot depèn un poc de la feina que tengui, jo som delinquant, llavors m'he de procurar un lloc de feina estable... de totes maneres no te puc assegurar res, depèn de vàries coses el seguir o no al ciclisme.

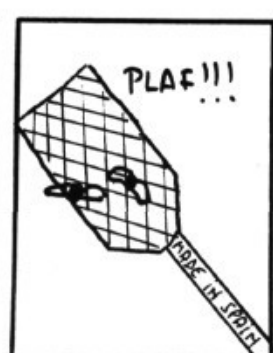
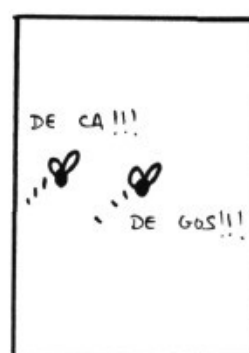
Per acabar, Pep, ens podries dir quin és el teu ídol del ciclisme?

Bernat Hinault. És un fora sèrie.

Moltes gràcies, Pep. Enhorabona pels teus triomfs i molta sort.

ANTONI CANYELLES I OLIVER

la
moSca
BARRUDA

E XCURSIONS

SA COVA DE CAL PESO

Caminant per davall Mallorca

Partirem d'un carrer que hi ha davant la benzina del Port de Pollença; en el cap de carrer tornarem a l'esquerra i llavors agafarem el primer carrer a la dreta, després agafarem a l'esquerra i llavors tornarem agafar el de la dreta. Aquest camí ens durà a un xalet que està en el peu de la muntanya, i aquí deixarem el cotxe.

Per la dreta del xalet seguirem en línia recta per amunt. En haver pujat 700 o 800 metres veurem a la dreta una espècie de barbacana i veurem l'entrada de la cova. Aquesta cova està baix del cim de la muntanya del Cavall Bernat, entre la cova i el cim hi ha les ruïnes de Bocchoris (antiga ciutat que fou federada de l'Imperi Romà) i murades talaiòtiques.

L'itinerari d'aquesta cova és així: en esser davant ella veurem que hi ha una petita cova, aquí agafarem la corda i el llum; la corda convé que tingui 25 metres; començam per un túnel molt estret i a baix l'altària és d'uns 30 cm. En haver passat aquest túnel trobam una rampa d'uns 25 m. Aquí posarem la corda i en ésser a baix d'aquesta rampa trobarem una sala molt gran; en el cap d'aquesta sala tornarem trobar un túnel ple d'estalactites i d'estalacmites, en passar-hi hem d'anar molt alerta a no rompre'ns les banyes. A una vorera d'aquest túnel veurem un petit forat, passarem per ell i entrarem dins una altra sala, seguint endavant trobarem una corda penjada, pujarem per ella i veurem un tall pel qual passarem; aquí trobarem una sala molt gran. En aquesta sala hi ha una espècie de caminó que va per enmig de la sala; en el costat del caminó hi ha un pou d'uns 70 m. de fondària. Totes aquestes sales estan plenes d'estalactites i d'estalacmites que pareixen un somni a la vista del visitant.

Aquesta cova té uns 800 m. de llargària.

Duració aproximada: 4 h.

JORDI CLOQUELL

CORRECCIÓ DE BARBARISMES

referents a:
EL CARRER

Barbarisme Forma correcta

ACERA	voravia, vorera
ALCANTARILLA	claveguera
ALUMBRAT	enllumenat
BARRIO	barri
BASSURA	fems, brossa
BATXE	clot, sotrac
CAMION	camió
PARAFANGOS	parafang
RASCACIELOS	gratacel
SEMAFORO	semàfor
TRAFIC	trànsit
XOQUE	xoc, topada

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

per què no
en la
NOSTRA
llengua

?

Ja fa tres anys que treim el mateix tema. I ja està bé! El mes que ve dedicarem un espai a comentar -una altra vegada- les incongruències d'aquests pseudo-cabaneters.

Ben Fet!

Restaurant BONO
CUINA FAMILIAR MALLORQUINA

Carrer de S'Aigo, 10
Telèfon 580588

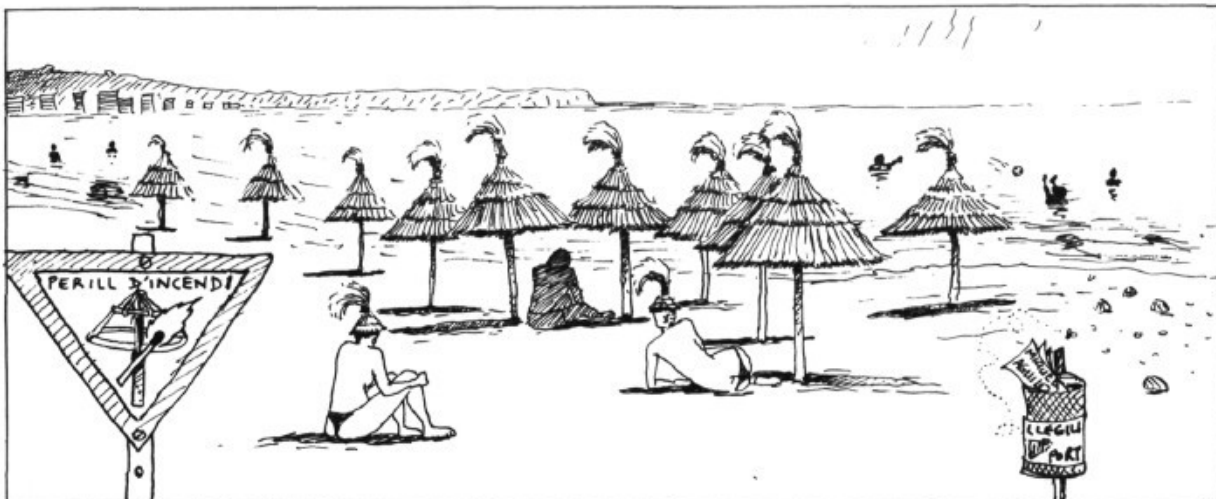
FELANITX (Mallorca)

Devers Felanitx trobes sorpreses com aquesta. I si, a més, hi dines encara la sorpresa és més gran al veure la qualitat del producte. Es, per tant, recomanable en tots els aspectes.

LA PORTADA D'AQUEST MES

Aquest mes duim un artista local: en Tòfol Tries. Ja fa devers set anys i mig que se dedica al pinzell després que es decidí a estudiar pintura empès per Jaume "Pinero". A través dels anys ha tengut per mestres Pere Sureda, Tomàs Horrach i els germans Edgardo i Auseu Riveiro. El tema que més li agrada és la figura, encara que també el considera el més difícil.

Gràcies per col·laborar a Pòrtula !!

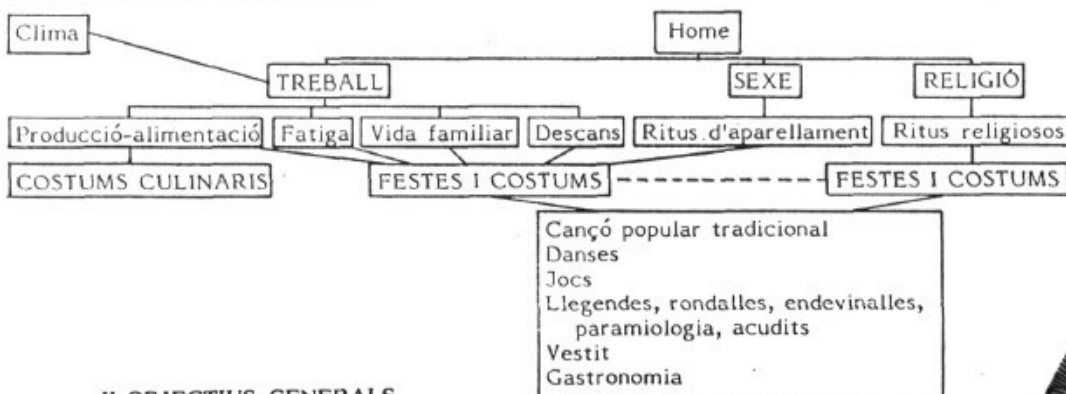

FETS I COSES

PREMSA
CORONA

FESTES I COSTUMS

I-DIAGRAMA DE CONTINGUTS

II-OBJECTIUS GENERALS

- Descriure el treball, sexe i religió com a elements determinants de festes i costums.
- Diferenciar els elements integrants de cadascuna de les festes.
- Comentar el sentit de participació.

Cada objectiu general enquadra les tres àrees -cognoscitiva, afectiva i sicomotriu- descrites en els estudis de Benjamin Bloom.

III-ELEMENTS REALS ACTUALS

--8 de setembre, Nativitat de la Mare de Déu. Festa coneguda també pel nom de "la Mare de Déu dels missatges" a l'ésser la data del canvi de lloc de treball de la gent que treballava a les possessions. Es inici i acabatall del cicle de les festes pre-cristianes del blat i, en definitiva, de tot el cicle agrícola. Sa importància és ben palpable a l'ésser festa patronal o "patrona" de vuit pobles de Mallorca (a Santa Margalida es fa la festa de la Beata). Festa, idò, ben generalitzada i solament superada -a nivell de calendari laboral i deixant de banda les "Festes Nacionals"- per Sant Antoni i les "segones" o "mitjanes" festes de Nadal i Pasqua.

--29 de setembre, Sant Miquel. Comença el nou cicle anyal; inici caracteritzat pel sementer -la sembra- i la verema. Les nits comencen a allargar-se i... bon temps per anar de rondalles.

--Octubre, festes del most. Després de la verema (i amb relleu especial a Binissalem). Cançons de picat, jotes i mateixes i... els fideus amb cabra salvatge, sopar dels "tais".

--Octubre, cercades d'esclatasangs i altres bolets.

--Octubre, fires. Sobretot a la part meridional del Pla (Campos, Lluçmajor, Porreres, Santanyí).

--21 d'octubre, Festa de les Verges. Caracteritzada pels bunyols i les cançons.

--1 i 2 de novembre, Tots Sants i els Morts. Temps de pau en el camp, eixarmar voreres, exsecallar... bon temps per recordar els avantpassats. Ahir repic de campanes tota la nit i misses a balquena.

--Novembre, festa de l'Oliva (en acabar la collita)

--Desembre, ses Matances. Cal fer provisions de carn per a tot l'any mentre els blats van creixent. La gent va descansada i... s'hi escau un ball d'aquells tan vitencs!

--25 de desembre, Nadal.

Festa solsticial i religiosa. Matines, torró, coca de Nadal, el dinar familiar, neules, cançons, el betlem... (Festa doble)

--1er de gener, Cap d'any.

S'inclou dins el conjunt de festes nadalenesques.

--5 de gener, els Reis.

Significa l'acabatall de les festes nadalenesques. Obscure -ahir calcetins, avui juguetes- als infants.

--17 de gener, sant Antoni Abat.

Patró dels animals. Festa amb relleu especial a Sa Pobla, Artà, Manacor... i que aquests darrers anys ha sofert una clara puixança (onze pobles fan festa "oficial"; molts d'altres fan "mitja festa" i alguns l'han traspassada al diumenge següent). Va precedida dels foguerons.

--20 de gener, Sant Sebastià.

Patró de Ciutat. Festa desapareguda gairebé a tots els pobles. Abans es solia fer, motivada per la pesta.

--3 de febrer, Sant Blai.

Festa de caire religiós en la qual, a més d'untar el coll d'oli, es beneeixen els fruits ("senyorets" de diverses formes, galetes, fruites...)

--Febrer, darrers dies.

Dies de bulla que precedeixen la quaresma. "Sa Rua" a Ciutat, fresses i ximbombades pertot arreu; greixoneres dolces i de porc, ensaïmades amb sobrassada... Dies forts: el Dijous Jarder i el Darrer Dia.

--Febrer-març, La Quaresma.

Entra amb el Dimecres de Cendra. Temps d'abstinència i de sermons. Aahir abstinència radical: carn, joc..

--Març-abril, Pasqua.

Després de la llarga abstinència quaresmal, l'esclat de la festa ramadera (pasqua/pasturar, pas). Cançons de "sales", visita a les "cases santes", processons -l'"enquentro" amb els botets o capades característiques-. l'anyell, panades, cocarrois, freixura, flaons, rubiols... centurions i el salpàs.

--Abril, romeries.

Després de Pasqua hi havia les processons rogacionals a les ermites de Mallorca (incloses dins les festes de la florida del blat), avui convertides en "barenes" o excursions. Festa que, per imperatius de treball -no agrari- ha decaigut molt. Sobresurten la romeria de la Verge del Cocó i la del Puig de Sant Miquel.

--Maig, mes de Maria.

Antigament es feia gairebé a totes les cases. Avui solament es fa a les esglésies. (Abans alguns fins i tot l'adelantaven en quinze dies per no entorpir la sega de les faves).

--Maig, la tosa.

Operació consistent en tondre les ovelles. El pagès ho sol agafar com una mitja festa que acaba amb un bon dinar.

--Maig, moros i cristians.

Festa guerrera, solament conservada a Sóller i Pollença.

--Juny, "Pel juny, la falç al puny", diu l'acudit.

Ja han començat les messes, el llarg treball de recollida dels cereals que no acabarà fins a l'emmagatzament de la palla. També es sol fer formatge i es recull la mel. Comença l'esclat de festes patronals.

--Juny, el Corpus.

Festa dels domassos i de les flors. Tradicions gegantines. A Pollença surten "les Agüeles" (dansa religiosa).

--24 de juny, Sant Joan.

Es solien sembrar clavellers. Es la festa en què solia sortir "Sant Joan Pelós" (dansa religiosa) a Felanitx, Son Carrió, Sant Llorenç... Avui sembla que a molts indrets s'ha perdut el costum.

--Juliol-agost.

En haver acabades "ses messes" la gent del camp solia anar a "rentar-se" a la mar. Era una diada de ple i guanyat descans.

--Agost, festes patronals (també n'hi ha al maig, juny, juliol...)

Coincidint amb la feina acabada del camp (solament falta la recolecció dels fruits dels arbres: figues, ametles, garroves...) gran nombre de pobles (setze) fan les festes patronals: xeremies, correguda del pollastre, missa major, un dinar que no es queda al darrere i una bonar revetla. També se solen ballar les danses religioses: "cavallets" a Pollença, Artà i Felanitx; "moratons" a Manacor i "cossiers" a Montuïri i Algaida (també solien ballar el dia de la "Mare de Déu Morta" -15 d'agost-).

ALTRES

--3 de maig. Antigament festa de la Santa Creu. Es feia la benedicció dels fruits.

--22 de maig, Santa Rita. Advocada dels impossibles. Tradició agustiniana. Se solia donar una rosa.

--29 de juny, Sant Pere. Dia 30, Sant Marçal (el sant del romàtic).

--50 dies després de Pasqua, Cinquagema o Pasqua Granada. Festa del Regne d'Aragó, avui perduda. També era doble. Segueix a Catalunya i Menorca.

GUILLEM PONT

Conselleria d'Educació i Cultura
de la

COMUNITAT AUTONOMA DE LES
ILLES BALEARS

L'escatomúsica o la kulture de les merdes, ~ diuen les veus de la inconsciència col·lectiva, és el futur universal... Jo me'm phaiq creus i escapularis, com a bon **PHTER-VET** admirador de les enteranyinades porcelanes de saló (o com amant dels rots de Kaviar del Volga), com a històric dels pevets de dama cursi amb unghes ma crades, amb porphums de patxuli... **U**oc jo, ara, qui vol pher iis del merdós insult, de la veu bonnyigosa i piumera... Perquè són ells mateixos, els gups musi calz d'entebenador oratge punk, mew-ventosity, phter-glophade i bepho re-plast, són ells -dic- ds qui escamp pen als auit vents del món l'estom-dont t'èrbol de la música Escatolò-gica... (Kagant, Mareig i Mig-pom, Culeig.

Pèuvment i Menstrual, Pedorrana i Pordal, Vet-aquí els vit **PETS del món** ~ ~ ~
 Sapiguen les masses que "PUNK" en llonquatge llegal, es tra-
 dueix per **FEMS**, **deRITUS**, prostituta
 vellota i pudenta, o despendici, i un caramull més d'immun-
 dicies de les que ells, els **PUNK**, m'estan ben contents i orgullosos. ~ ~ ~

QUADERNS APASSIONATS D'ESTIU

Raphel Pherele

"AYATOLLAH!" (Fragment) (Sinistro Total) ... "Sabes que no soy el Sha

pero, en el nombre de Alá, te lo pido una vez más no me toques la pirola jamás..."

30 m'esqueix les vestidures, avrosseg l'esquena per una carretera gravillosa i punxenta, les orem (a les vestidures) i fins i tot les escamp sobre el galatxo del Comte Mal, i no sols això ~ oh esperit t'apat per moder- mitats d'altres galàxies ~; quan són com tar: "Al que ejacula, Dios le ayuda" (Sinistro To- tal), m'escondalitzo amb l'amarga deduc- cio d'un prostibul a les sacres portes de Sant Pere, i arrib a pensar que s'està dibuent l'Art a les cla- veures...
 Televisió Espanyola mostra sempre pel finestro electro-pèrfid suposades ac- tuacions pseudomusicals, una irònica amenaça per al Demà del

pentagrama: el video exhibeix amb impudícia malèvola i torva el futur del Pensament jove i, mentre el consell de direcció moral del Piruli s'hauria de dir "el Pardali" es revolveix per a controlar l'eroticisme dels anuncis de xampú i les taxes maternitàries de Belçga, apareix a una impremta programació una canço que diu:

"HE D'INVENTAR QUALQUE COSA/PER PODER FER LA MERDA DE COLORS./NO TORNARE' MAI AL EXCUSAT.A CAGAR MERDA MARRÓ./QUINA MEDIOCRITAT!!"

"HOY VOY A ASESINARTE" (Fragments) (Siniestro Total)
... "No me volverás a engañar con tu abuelo, con mi hermano y mi papá con mis hijos, mi mujer y mi mamá te acuestas con todos a la vez si estoy delante te da igual..."
... "El tendero te regala el coñac y tu te preguntas por qué si lo hiciste con los dos antes de ayer..."

APCHTERIPET

• les mitjans de difusió emeten l'ESCATOMUSICA, fràgils les idees davant el DOLAR-PET (força premisa), la pesseta-llibres el publi-system; T.V.E tant escup programes religiosos de darrera hora a la primèrrissima cadena, amb capellamòphils missatges d'amor, com deixa sonar amb tristor glomavlant de dida desahuciada: ... "Las tetas de mi novia/tienen cáncer de mama/ por eso no (INO!) quiero tocarlas./ las tetas de tu novia/ no tienen cáncer de mama/ por eso sí (ISÍ!) quiero tocarlas..."

"NO ME GUSTA EL TRABAJO" (Fragment)
... "No me gusta el trabajo, nací cansado. El trabajo es una gran putada. Tengo un amigo que no tiene remedio, trabaja todo el día porque es un cerdo..."
... "Me echaron del curro por ser un vago. Estoy muy contento de estar en el paro, tumbado en mi cama sin mover un dedo, cuento las arañas que hay en el techo..."

"LOS CHOCHOS VOLADORES" (Fragments) (Siniestro Total)
... "Me levanté por la mañana y los vi por la ventana son peludos y muy grandes y vuelan amenazantes un ataque organizado, todo el mundo huye horrorizado
yo no sé lo que voy a hacer, creo que huiré también"
... "Los chochos voladores (ya están aquí)"
... "Los chochos voladores (van a por tí)"
... "Los chochos voladores (son peludones)"
... "Los chochos voladores (contra el pipí)..."

L'escatomúsica viu amb la majoria de joves "yoo pees", estudiants de ceràmica chilita, seminaristes pius, orfèrics en la seva tintas obrers d'ondami digníssims, monges, mestresses de casa, intel·lectuals de "pro", i divortzats de llarga baba i demás moscatells de la rimya del senyor, perquè l'ESCATOMUSICA és protagonista de les emissions públiques que el poble

Boires Entintades

A

L'ENCONTRE

ra resulta que va ser un "encontre" allò que en els llibres de text del règim anterior (com diuen ara) s'anomenava "El Descubrimiento, Conquista y Colonización de América". El cas és que d'encontre res, en tot cas va ser una topada afortunada de la qual se n'aprofità primer Castella i, llavors, els altres països d'Europa. Clar que qui hauria de definir el que passà haurien d'ésser els nadius, aquells que vivien el continent de Reagan abans que hi arribassin Colon i els seus companys. Però els anomenats Indis ben poc en poden dir sobre aquesta qüestió, després d'haver estat assimilats, o arreconats en reserves desapareixent a poc a poc, o marginats.

Manquen sis anys per al 1992 i ja es prepara el 500 aniversari del descobriment (uí, perdó!), de la trobada o de l'encontre. Seria molt interessant saber quins organismes s'han creat per preparar aquest esdeveniment i, també, quines activitats són les que ja s'estan programant a sis anys vista. En tot cas per la televisió estatal (TVE) ja ens endossen un programa dirigit als països de parla espanyola, amb un marcat caràcter propagandístic envers la celebració del V centenari, tot i posant en el mateix sac països tan diferents com Guinea Equatorial i l'Argentina, Cuba i Texas, Xile i Mèxic, Panamà i Puerto Rico; economies diferents, mentalitats diferents, sistemes polítics diferents, tot junt, posant de factor comú la llengua: l'espanyol.

Es veu que quan s'intenten mantenir i ampliar relacions polítiques, diplomàtiques i comercials amb l'Amèrica del Sud resulta violent parlar de descobrimt, conquesta i colonització i per això s'ha hagut de cercar en el diccionari una paraula més convenient, com és ara "encontre". Resulta, aleshores, que amb aquesta idea, Europa, de la mà de Castella, es va trobar amb Amèrica un 12 d'octubre, potser fins i tot casualment. Una trobada ben curiosa, per cert, que tanmateix acabà amb la conquesta i colonització d'Amèrica pels europeus, tot i que s'intentí evitar el mot "descobrimt".

El cas és que, mirant el 1992, l'aniversari no es podrà celebrar d'altra manera que no sigui evitant les susceptibilitats, i més que les susceptibilitats, els complexos, perquè a ningú no li agrada ser descobert, conquerit i colonitzat, tot i que això començà a succeir a les acaballes del segle XV. Però si bé està clar que varen ser els europeus que dugueren la iniciativa a Amèrica durant molts anys, no resulta menys cert que avui dia és una part d'Amèrica la que domina i colonitza Europa: Amèrica del Nord. Potser fins i tot la concessió del mot ENCONTRE per definir el descobriment d'Amèrica, prompte farà 500 anys, sigui cosa dels americans del nord, per evitar-nos un possible eslògan que digués: "Vosaltres ens descobríreu, però nosaltres vos hem colonitzat".

RAMON TURMEDA

DURANT

el

MES

S'han pogut observar tres sobranes "y" col·locades en els tres escrits que ha posat l'ajuntament de Ciutat per anunciar que al barri de Santa Catalina fa obres "de pavimentació y drenatge" tal i com ho veis aquí.

El govern balear ha posat a moltes carreteres del país una sèrie d'escrits que en la seva part esquerra posen "Govern Balear... conselleria d'obres..." i a la dreta el que fa en aquella carretera, però en espanyol. A part d'ésser un mal exemple i no col·laborar gens en la normalització lingüística embulla encara més als pobres conductors i viatgers que comencen a llegir en una llengua i han d'acabar en una altra. Mesclen ous amb caragols.

Vàrem poder sentir el gran, magnífic, immillorable (i tot el que hi volgueu afegir) concert d'Aldo Ciccolini a l'Auditori.

PassAT...

S'ha pogut observar l'estranya reforma que hom fa al Passeig del Born de Ciutat i encara més estrany l'eixamplament d'una de les voravies on hi ha un conegut bar i on és possible que allà devora es posi un "Mc Donald's".

Encara no hi ha premsa diària en català (a Balears, s'entén). Sort que existeix la premsa forana. Hem ratificat la baixada de qualitat de les emissions de TV-3 durant l'estiu.

TV-3 ha seguit sense fer cas a les peticions de Voltor que demanen una major presència balear en aquella emissora.

En motiu del "Ciutat de Palma", moltes emissores de ràdio van donar el partit. De totes les que es rebien a Mallorca només Ràdio Mediterrània i una que no era d'aquí ho feien en català. Igualment, a l'estadi Lluís Sitjar no vaig veure cap anunci en català; tampoc no ho foren les notícies que es donaven pels altaveus.

G. A. V.

Rondalles Mallorquines

16(216)

En Joan Carboner

TEXTE: Rondalles Mallorquines
DIBUIXOS: M. HUT

(Ve del número anterior)

I ANS SO LLAIT DE TENIR S'INFANT I D'HAVER-LO DE SOSTENIR, ACABA ES REHEIS DE TOT, COMENÇA A PERDRE SO CARN, AL PUNT NO TENGUÉ LLET I AVIAT ELLA I S'ALLOT PASSAREN UNS PONSONS DE FAM DE LO MÉS SOBRET.

PERÒ UNA VOLT BATIAT SEM TORNÀ A SÓ SITJA MÉS QUE DEPRESSA.

SA DONA AQUÍ ENTRÀ EN REFLEXIÓ. COM EN JUAN NO M'AVAVA A VER RE-LA, NI LI ENVIAVA

NO TENC ALTRE REMEI QUE ANAR A CERCAR EN JUAN A VEURE SI TENDRÀ GENS DE SANGA M'ET VUS I SI ES VOLDRÀ CONDUIR D'AQUEST ANGELET I DE MI

LA DONA SE REVESTÍ DE CORATGE, I UN DIA DE BON MATÍ, ANS S'INFANTÓ, LI ACOPO CAP A SÓ SITJA.

ARRIBÀ A SÓ SITJA D'AMUNT LES NOU I TROBÀ EN JUAN QUE TRIAVA CORBÓ...

ALABAT SI A DÉU!

EN JUAN LO SE MIRÀ BEN ARREU, PERÒ ENCARA S'HI MIRA MÉS ES NIN...

PER A SEMPRE SI A ALABAT DÉU!

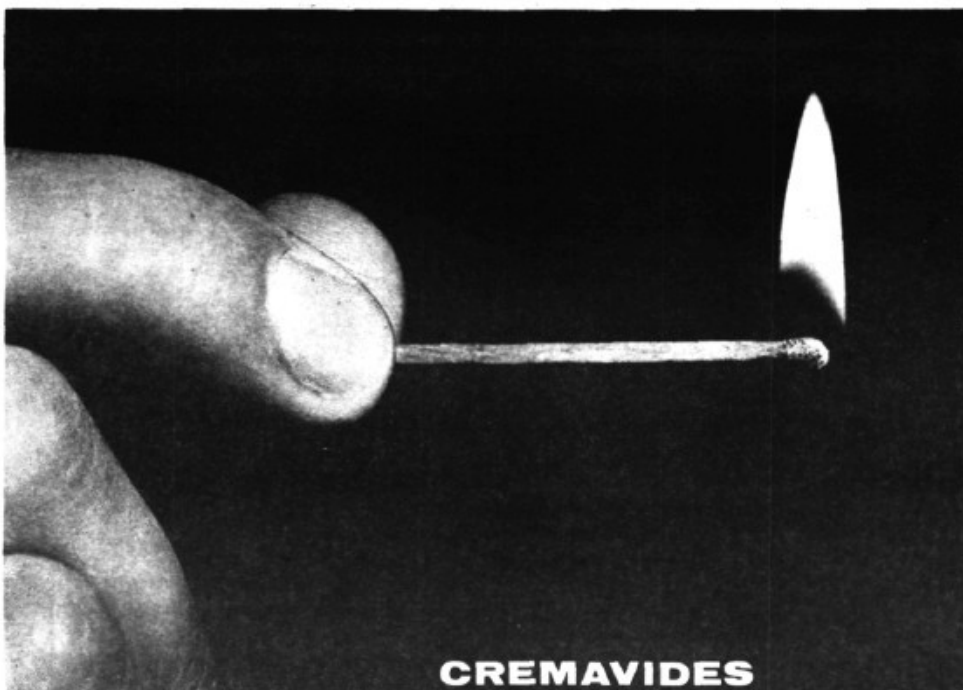
¿I AIXÒ QUÈ ÉS ES NIN?

SI, JA EL VEUS A N'AQUEST ANGELET

EN JUAN NOTÀ SO MAGROR D'ES NIN I DE SA MARE I ALLÒ LI FERÍ ES COR; PERÒ SE BEGUÉ ES COP, COM SA FIGUERA..... (SEGUIRÀ)

CREMAVIDES

Cada vegada que ve l'estiu, l'acompanyen, com sempre, a part de les alegries i calors el problema dels incendis forestals. Les zones de desert augmenten a tot el planeta, i si no hi ha vegetació el clima canvia; i després ve el desastre...

Quan es crema el bosc ens cremam nosaltres, es cremen els arbres, i els animals que en ell viuen. Va morint el paisatge, tot es va degradant i el nostre entorn acabarà essent una llar de mort, plena de cendra d'alzines, pins i garrigues.

L'home encara no ha après la lliçó. Seguim jugant amb nosaltres mateixos, en lloc de diners, ens jugam la vida. Pareix que ho feim a posta, cremam el bosc, plantam missils (en lloc de plantar arbres) i així, arribarà un dia que haurem de sortir de ca nostra i anar corrent sense cap rumb, perquè el foc i el desert ens alcançaran, i llavors sí que pentura ens donarem compte de l'errada que vam cometre fa uns anys. Molt sortir per la tele, molt de parlar per la ràdio, molts d'escrits, i no vam fer res.

Encara hi som a temps. Podem salvar el nostre bosc i val la pena. Entre tots podem aconseguir-ho. Mentre, la gent de dalt, la que té el poder, podria fer qualche cosa. Podria per exemple augmentar la vigilància a les muntanyes i boscos, podria comprar un parell més d'aquests avions que tiren l'aigua salvadora damunt els arbres que es van cremant (que segons crec, aquí només n'hi ha un) i el que sí seria

digne d'aplaudir seria que d'una vegada es sancionassin els crims ecològics, crear policies forestals, acondicionar bé una sèrie de llocs perquè els amants de la natura puguin contactar amb ella, i que, com es fa a un parell de països del nord d'Europa, per cada arbre tallat o cremat s'imposi l'obligació de plantar-ne dos.

No comprenc perquè els dirigents tenen por de fer lleis per protegir la natura (Cabrera està pendent de què la facin parc natural). Sovint pens en aquests cremaboscus que es passegen pel món amb mans de foc, que maten boscos, i en definitiva a ells mateixos i a nosaltres, i cerc un adjectiu per qualificar-los però pens que no deuen ésser molt racionals, perquè fins i tot els animals dels boscos que es dediquen a cremar són més llests que ells, perquè lluiten per la seva supervivència, davant d'aquests assassins en massa.

Qualsevol persona amb una mica de seny comprèn aquest greu problema, i cal que comencem a actuar; i qui no el compregui que pensi que els litres d'aire que ha respirat mentre llegia aquestes línies, els hi ha regalat un arbre que s'ha salvat de les assassines mans de foc d'una sèrie de terroristes que volen destruir la natura, i a la vegada a nosaltres. Evitem-ho !

GABRIEL ANGEL VICH I MARTORELL

Blau misteri d'ulls,
vermell luxuriós de desig de llavis,
blanc llis de ta pell amagada,
morat de mugrons dolços,
(Som corredors d'espais
entre colors passam la vida)
Verd d'aire que alenes i que
de ta boca surt,
groc de ràbia de l'enyor,
negre de llunyania de sexes,
gris de pensaments i fantasies
aigualts per tants de segles
d'inactivitat.

F.J. ARCE

La llum,

ara.

Reine Les

El Bach de l'època de Cothen
Jacob Yhle, Heimatmuseum(Köthen)

Entrada al palau del príncep de Köthen

DE 1717 A 1723

Joan Sebastià Bach fou feliç a Cothen. Almenys una temporada. El príncep Leopold era un entusiasta de la Música i col·locà a Joan Sebastià en el lloc que es mereixia: Director àulic de la Cort. Per primera vegada tenia un càrrec i un sou mínimament a l'altura de la seva capacitat i del seu geni.

L'orquestra de Cothen tenia bons músics i Bach es pogué dedicar de ple a la Música cambrística.

Fou en aquesta època que descobrí el talent musical del seu fill major, Wilhem Friedemann, i es dedicà a conrear-lo ensenyant-li personalment i creant per a ell autèntiques meravelles didàctiques.

Un succés trist: la mort de Maria Bàrbara, la fidel esposa que l'havia acompanyat en els durs anys anteriors. Som a l'any 1720. A conseqüència dels seus pensaments sobre la mort li interessa retornar a un lloc de Música religiosa i acudeix al concurs que es celebra a la Jakobkirche d'Hamburg per cubrir la vacant d'organista. Resulta que és necessari fer "un donatiu" que es tindrà més en compte que les qualitats musicals. Importa dir que no guanyà el nostre candidat? Però ens ha quedat un lluminós comentari fet per Johann Adam Reinken, mestre d'organistes. Quan Bach acabà la seva improvisació sobre el coral An Wasserflüssen Babylon Reinken li digué:

"Em pensava que l'Art havia mort, però veig que encara viu en vostè"

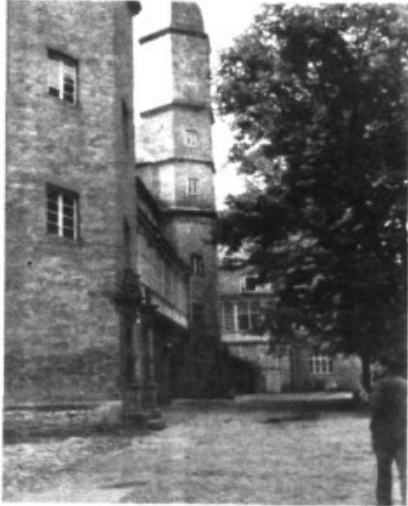
Encara al servei de la cort de Cothen, el nostre músic es tornà casar. En aquesta ocasió amb Anna Magdalena Wilcken, filla i descendent de músics i soprano ella mateixa. Ompliria perfectament el buit deixat per Maria Bàrbara, convertint-se també en fidel companya i fervent admiradora.

A la ciutat de Cothen encara es conserva el palau del príncep Leopold. Encara que estigui convertit en petites vivendes s'han mantingut dues sales on es fan concerts desitjats. Una d'elles és la que emprava Joan Sebastià per a oferir la seva Música al príncep. Entre les voltes encara s'endevinen els ecos bachians i el gaudi espiritual dels anys que hi passà.

El final d'aquest període és sorprenent, però inevitable: el príncep es casà i la princesa no era aficionada a la Música -Bach la considerava una "amusa"- i distregué l'ocupació musical del seu marit. A poc a poc Bach es vegé postergat i s'arribà a trobar superflu. L'atenció del director àulic es girà envers la darrera etapa del periple: Leipzig.

Passes de

Johann Sebastian Bach.

Pati i edificis del palau

Placa que recorda l'estada del Músic al palau

Joan Sebastià tocà i dirigí aquí.
Sala de Música del Palau de Köthen

CONCERTS DE BRANDEBURG

La idea dels Concerto Grosso, ens porta sempre a la figura de Corelli. O també a la de Haendel. Ambdós compositors han passat a la història com els màxims exponents d'aquesta forma de composició. Realment els "concerto Grosso" de Corelli i de Haendel són d'una transcendència extraordinària dins la història de la Música.

I Bach? El seu nom mai no apareix lligat a aquest tipus de composició. Es que Bach -tal com ho feu amb l'òpera- deixà de banda l'esmentada forma musical? La resposta és no. El nostre músic escriví sis obres mestres a l'estil del Concerto Grosso, encara que no conegudes ni divulgades sota aquest genèric nom. Parlem dels Concerts de Brandenburg.

Segons es pot deduir de la dedicatòria de la partitura original dels Concerts, Bach va rebre l'encàrrec de la seva composició l'any 1719 a Carlsbad, lloc d'encontre de bona part de les corts alemanyes. L'encàrrec vingué del Markgraf de Brandenburg, Christian Ludwig, després d'alguns concerts de l'orquestra del Príncep Leopold, de la qual Bach en formava part.

Sembla també que els concerts quedaren llests dos anys més tard i que la sorpresa i admiració del Markgraf fou escassa, ja que no consta que s'interessassin completament.

Foren massa difícils per a l'orquestra de Brandenburg? Sembla que és aquesta l'explicació que s'ha volgut donar al fet. Traduint Salazar (citada anteriorment en altres capítols): això faria "possible explicar, si no justificar, la indiferència del magnat vers una de les obres cimeres de la música instrumental alemanya del darrer barroc". La qüestió està encara per resoldre.

A part d'aquesta col·lecció de sis concerts, un bon nombre de composicions bachianes pertanyen al període de Cothen; en destacam una mostra:

- Petit llibre per a orgue (per a Wilhelm)
- Petit llibre de clave (per a Aina Magdal)
- Sis suites franceses
- Fantasia cromàtica
- El clavecí ben atemperat (1ª part)
- Cantatas 47, 141, 23

PERE ESTELRICH I MASSUTI
BIEL MASSOT I MUNTANER

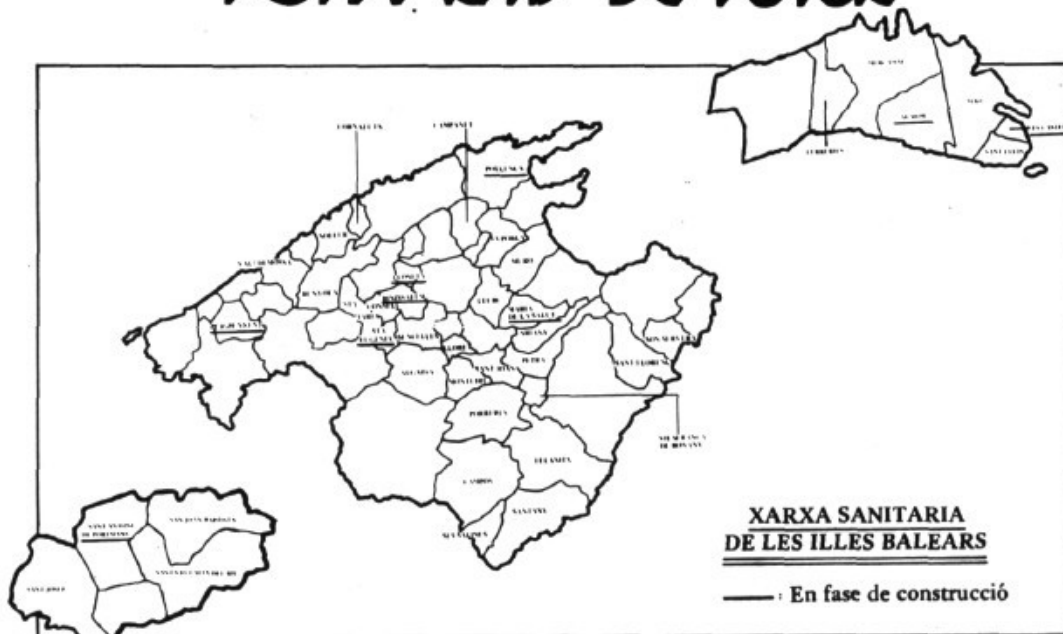
COL.LABORADORS: Miquel Aguiló, Pere J. Amengual i Bestard, F.J. Arce, Lluís Aspiroz, Guillem Bosch i Roca, Jordi Cloquell, Comissió de glosadors de Pòrtol, Pere Estelrich i Massutí, Pau Ferrer, Pau Lladó, Guillem Massot i Muntaner, Joana Mª Matas, Miquel Mut i Sureda, Pere Gil, Manuel Pericàs, Guillem Pont, Damià Quetglas i Bergas, Antoni Roca i Jerez, Ramon Rosselló, Vicenç Sastre, Cristòfol Tries i Guardiola, Cristòfol Tries i Serra, Antoni Vaquer i Ramis, Gabriel A. Vich i Martorell.
 CONSELL DE REDACCIÓ: Miquel Bosch i Auba, Antoni Canyelles i Oliver, Rafel Ferrer i Sanxo, Biel Massot i Muntaner.
 Imprès als tallers "Apostol y Civilizador" (Petra). DL: PM 529/81

S'Escola Vella, s/n
 07141--Pòrtol
 Número 52, setembre 1986

"SANITAT BALEAR PER A TOT HOM"

FONAMENTS DE FUTUR

LA CONSELLERIA DE SANITAT I SEURETAT SOCIAL DEL GOVERN BALEAR TÉ, COM A UN DELS OBJECTIUS FONAMENTS DOTAR A TOTES LES LOCALITATS DE LES ILLES BALEAR, D'UN CENTRE SANITARI ADEQUAT A LES NECESSITATS DE CADA POBLE.

AQUESTA POLITICA DE DOTACIO DE CENTRES SANITARIS HA FET POSSIBLE QUE ACTUALMENT FUNCIONIN AMB UN RENDIMENT OPTIM 34 CENTRES, REPARTITS EN TOTES LES ILLES I QUE N'HI HAGI 14 A PUNT D'INCORPORAR-SE A LA XARXA SANITARIA. AIXO IMPLICA UNA COBERTURA SANITARIA DEL 60 %. EVIDENTMENT, EN-CARA QUEDA CAMÍ PER RECORRER. NO OBTANT, A HORES D'ARA HI HA 6 PROJECTES EN FASE DE REDACCIÓ I S'ESTAN ESTUDIANT LES PROXIMES INVERSIONS QUE AFECTARAN UN TOTAL DE 10 POBLES.

PERO, S'HA DE DIR QUE LES OBRES I L'EQUIPAMENT D'AQUESTS CENTRES SANITARIS NO HAURIA ESTAT POSSIBLE SENSE LA COLLABORACIO DE TOTS I CADA UN DELS AJUNTAMENTS QUE S'ACOLLIREN AL PLA D'INVERSIONS DEL GOVERN BALEAR.

GOVERN BALEAR
 · Consellera de Sanitat i Seguretat Social